

HÍRÜNK A VILÁGBAN

I. évfolyam 6. szám.

1951. június 1.

A MAGYAR ZENE AMERIKÁBAN.

Aki Amerikában figyelemmel kíséri a zenei életet, átolvassa a hangverseny- és rádióműsorokat, áttanulmányoz egy lemezárjegyzéket, meglepetéssel tapasztalhatja, hogy a karmesterek, előadóművészek igen nagy része magyar vagy magyarországi születésű s szinte több magyar szerzővel találkozik, mint odahaza.

A magyar zene nemcsak egy szűkebb zeneértő kör előtt, de a tömegek előtt is népszerű. Ezek számára ugyan Liszt rapszódiai és Brahms magyar táncai jelentik a magyar zenét, melyeket minden nap hallhatnak, de ezeken keresztül mégiscsak a magyarság iránt ébred bennük rokonszenv.

A műveltebb rétegek számára Bartók és Liszt a magyar zene megtestesítői. Lisztet minden zongoraművész műsorán tartja, a legtöbb zenés filmen szerepel egy-egy műve, a sajtó zenei rovatában "jó publicitása" van: Wagnerhez való viszonya, döntő szerepe a zenei romantikában, stb. gyakran kerül szóba. Bartókot pedig ma már vitatlanul a modern zene egyik legnagyobb géniuszának tekintik, hatása legfeljebb a modern oroszokéval mérhető össze.

Kodályt csak az utolsó időkben kezdik megismerni - és megszeretni. Érdekes, hogy Dohnányi ismértebb volt eddig s sokhelyütt még ma is többet játsszák. Goldmark művei szintén sokat szerepelnek, ami többek között annak is tulajdonítható, hogy fia, Rubin amerikai zeneszerző lett. Operettszerzőink /Kálmán, Lehár/ zenéjét "Vienna Music"-ként játsszák, bár magyarországi születésüket nem hallgatják el.

Ritkábban bár, de előadásra kerülnek a következő szerzők művei: Hubay, Weiner Leó, Veress Sándor, Vecsey, Kéler, Poldini, Zádor, Székely, stb. Magyar születésű amerikaiak is szép számmal szerepelnek/néha csak mint átírók/: Rózsa Miklós, Serly Tibor/Bartók zenei hagyatékának őre/, Balogh, Laszlo, Szell, Ormandy, Nagy, Varga, Biro, Toldi Julius.

A karmesterek közt nagyon sok a magyar születésű. Ormandy Jenő a 3-4 legjobban értékelt amerikai karmester közt van. Ő a philadelphiai filharmónikusok karnagya, mely elismerten a világ egyik legjobb zenekara. Rajta kívül Feiner Frigyes és Szell György a legismertebb. A Metropolitan Opera idén új magyar karmestert kapott Kozma Tibor személyében. Az idei szezonban egyébként fentiek is gyakran vezényeltek s volt olyan hét/dec. 31.-jan. 6./, hogy 5 alkalommal vezényelte a Metropolitan előadását magyar karmester! Meg kell említeni még Doráti Antalt, Bartók és Kodály műveinek lelkes propagálóját, a Kaliforniában működő Barátit, a new yorki városi opera igazgató-karnagyát, Halász Lászlót, Serly Tibort, Borsody Emilt, Hegyi Juliust, Balázs Frigyes, Molnár Johnt, stb.

A Metropolitan Opera, a világ egyik legjobb operaháza, a karmestereken kívül is szerepeltet magyarokat. Chabay Leslie, Alváry Lőrinc, Ernster Dezső gyakran énekelnek. Tavalyig Svéd és Székely lépett fel főszerepekben, de az elmúlt szezonra már a budapesti kormány nem engedte ki őket. /Az amerikai sajtó sajnálkozott is, hogy Székely Mihály nem énekelhette a megnyitó Don Carlos-előadáson II. Fülöp szerepét./ A Metropolitan régebbi magyarszületésű énekesei közül pedig a Wagner-énekes Schorrt és Matzenauer alténekesnőt ma sem felejtették el /Szánthó Enid, Gyenge Anna, Rózsa Lajos énekel még a Metropolitanban/. Ismert magyar énekes a filmsztár Ilona Massey /Hajmássy Ilona/, Gafni Miklós /akit egy lap elnevezett "magyar Caruso"-nak/, időnként olasz névvel is feltűnik egy-egy magyar /Carelli, Ballarini/.

Az egyik legkiválóbb vonósnégyes a Budapest-kvartett. Bár a magyar fővárosban 1921-ben alakult együttes tagjai időközben kicserélődtek /1931 óta működik Amerikában!/, népszerűsége mégiscsak a magyarságnak csinál jó propagandát. De népszerű a magyar vonósnégyes /Hungarian Quartett/ is. A magyar születésű előadók élén Szigeti József áll, a világhírű hegedűművész. Elismert művészek Sándor György, Jámbor Ági, Földes Andor, Kresz Géza, László Ervin, Schwalb Miklós, Bíró Sári, Varga Ruben, Telmányi Emil, stb. Időnként felbukkan egy-egy magyar név a hangverseny-műsorokon, talán második generációs magyaroké: pl. Richard Tetley-Kardos, Berczi Bella és József, Kovach June. A nagy zenekarokban helyetfoglaló magyar zenészeket még csak meg se próbálhatjuk regisztrálni, de feltűnő, mennyi magyar név van az első hegedűsök, oboások, stb. közt, akiket a lapok külön megemlítenek.

A magyar zene legnagyobb propagálója azonban halálában Bartók Béla. Míg élt, csak a szakértők voltak tisztában jelentőségével. Géniuszát az utolsó években kezdték felismerni, s ma már a legnagyobbak közé számítják. Legnépszerűbb műve a Zenekari Concerto, mely még a szerző életében megkapta a Koussevitsky-Alapítvány díját. A 3. zongoraverseny, a Zene vonósokra, ütőhangszerekre és celestára, vonósnégyesei, stb. szinte havonta hallhatók New Yorktól San Franciscoig. Műveinek nagy része már lemezre van véve, külön Bartók Recording Studio is alakult. Nemrég Bartók Emlék-Alapítvány létesült, melynek egyik célja hátramaradt kéziratának, népzene kutatásainak kiadása. Mikrokosmos az amerikai zenei oktatás szerves része. A fiatal amerikai zeneszerzők nagy hányada az ő nyomán halad s hatása alól még legelsővonalbeli zeneszerzők sem tudják kivonni magukat. Az Etude c. nagy zenei folyóirat nemrég körkérdezt intézett 25 amerikai zenei szaktekintélyhez, kiket tartanak a XX. század 10 legerőteljesebb alakjának a zenében. Bartók közöttük volt.

Bartók növekvő népszerűségéhez bizonyára hozzájárul, hogy Amerikát választotta önkéntes száműzetése helyéül és hogy több nagy művét ott írta. Így egy kicsit az amerikai közönség a magáénak tartja. De soha egyetlen cikk vagy ismertetés sem titkolja el, hogy magyar volt, hogy zenéjének legfőbb forrása a magyar népzene. Sőt: szinte állandó jelzőjévé kezd válni a "nagy magyar géniusz".

Jól le lehet mérni Bartók súlyát az amerikai zenei életben a műveiről gyártott lemezek számának és arányának segítségével. A hangversenyek műsorát nem a közönség megkérdezésével állítják össze, de a lemezgyárak a legpontosabb és legfrissebb közvéleménykutatás alapján csinálják felvételeiket: a szerint, milyen lemezeket vesz a közönség.

Bartóknak ma már 34 műve /ill. sorozata/ kapható LP-lemezekeken /1. 8. oldalt!/, némelyik több felvételen is, s ez a szám minden hónapban nő. /Most csak a hosszú időtartamú lemezeket vesszük számba, hisz lassanként ezekre áll át a gyártás./

Egy évvel ezelőtt nagy cikk jelent meg a Bartók-lemezekről a NEW YORK TIMES-ben /IV.30./ "Egészen rendkívüli s nem is kevésbé irónikus, - olvassuk a bevezetésben, - milyen gyakran bukkan fel Bartók Béla neve az új lemezek áradatában. Anélkül, hogy pontos statisztikákhoz fordultunk volna, úgy véljük, több Bartók-zene találja meg az útját lemezfelvételre, mint bármely más új zeneszerzőé. Az irónia abban van, hogy ez a széleskörű elismertetés Bartók halála után következett be.

Mai ismertetésünkénél nem kevesebb mint hat album van előttünk Bartók-zenével és ezeket a lemezeket nem kevesebb mint öt különböző társaság adta ki. A szerző különböző alkotói korszakának a zenéjét tartalmazzák; az egyik felvételen ő maga játssza zongorán saját zenéjét, egy másikon magyar népdalok vannak az ő feldolgozásában.

Annak ellenére, hogy ez a hat album formában és művészi periódusokban nagy változatosságot mutat, mégis csak korlátozott képet ad Bartók alkotói horizonjáról. Termése roppant nagy volt. Zeneszerzői működését évtizedeken át lankadatlanul folytatta, és még a szülőhazájának, Magyarországnak s a szomszédos területeknek a népzenejébe való belemélyedése is saját munkáját termékenyítette, bár kutatásai a népdal terén önmagukban is ragyogó tudományos eredménynek számítanak."

Most pedig végezetül vessünk egy pillantást a LP-lemezek 1951. júniusi /teljes/ katalógusába. Egyszerre világos lesz előttünk nemcsak Bartók jelentősége, de a többi magyar szerző és magyar vagy magyar születésű előadóművész előkelő szerepe az amerikai zenei életben.

A katalógus 216 szerző műveit sorolja fel. Az első 25 a következő: Mozart 147 művel, Bach 121, Beethoven 100, Haydn 99, Brahms 50, Schubert 44, Bartók 34, Csajkovszkij 34, Stravinszkij 28, Prokofjev 27, Debussy 26, Schumann 25, Wagner 24, Handel 22, Chopin 21, Ravel 21, Dvorszák 20, Hindemith 20, Vivaldi 20, Strauss Richárd 19, Verdi 18, Milhaud 18, Mendelssohn 17, Rachmaninov 16, Liszt 15 művel. /A többi magyar szerző felvett műveinek száma: Kodály 5, Dohnányi 4, Lehár 4, Goldmark 1, Rózsa 1, Kálmán 1./

A karmesterek, együttesek, előadók közül pedig a következők magyar eredetűek: Ormándy Jenő, Reiner Frigyes, Serly Tibor, Széll György, Doráti Antal, Fekete Zoltán, Kozma Tibor, Hungarian String Quartett, Budapest String Quartett, Szigeti József, Dohnányi Ernő, Bartók Béla, Sándor György, Földes Andor, Balogh Ernő, Rejtő Gábor, Aitay, Borsody Emil, Starker János, Kilényi Eduard, Jámbor Agi, Herz Ottó, Chabay László, Urbán Béla, Kerekes J., stb./ Sok közülük 10-20, sőt több lemezen./

LLOYD GEORGE: A TRIANONI SZERZŐDÉS ELFOGADÁSÁNÁL MEGTÉVESZTÉSEK ÁLDOZATA LETTEM.

MACDONALD: A BÉKESZERZŐDESEK HIBÁSAK, MERT A SZENVEDÉLYEK S NEM AZ ÉSZ HATÁSA ALATT JÖTTEK LETRE.

CHAMBERLAIN: A BÉKESZERZŐDÉSEK AZ OKAI, HOGY NINCS BÉKE EUROPÁBAN, HANEM A HÁBORUTOL VALÓ FÉLELEM LETT AZ UR.

ROOSEVELT: WILSON CSAK AZÉRT FOGADTA EL A BÉKESZERZŐDÉSEKET, MERT MEG VOLT GYŐZŐDVE ROLA, HOGY A HIBÁKAT NEHÁNY ÉVEN BELÜL KIKÜSZÖBÖLİK.

CHURCHILL: SOHASEM ÖRÜLTEM ANNAK A MODNAK, AHOGY MAGYARORSZÁGGAL BÁNTAK AZ /ELSŐ/ HÁBORU UTÁN.

/JUNIUS 4-ÉN LESZ A TRIANONI BÉKESZERZŐDÉS ALÁÍRÁSÁNAK AZ ÉVFORDULOJA/

BIBLIOGRAFIA.

E számukban megkezdjük a külföldön megjelent magyar vonatkozású könyvek és tanulmányok listájának folytatólagos közlését, egyenlőre csak az 1951-ben megjelentekét. Olvasóinkat listánk kiegészítésére kérjük! Az alábbi első csoport a könyveket, a második a tanulmányokat tartalmazza.

Betts R.: Central and South Eastern Europe/London, Royal Institute for International Affairs/

Bobula Ida dr.: Sumerian Affiliation /Washington/

Dewar Margaret: Soviet Trade with Eastern Europe 1945/49 /London, Royal Institute for International Affairs/

Feketekúty László: Ungarn /Zürich, Neue Zürcher Nachrichten kiadás/

Halecki Oskar: Eugenio Pacelli, Pope of Peace /USA, Creative Age Press/

Kelly Eleanor Mercein: Proud Castle /USA, Bobbs-Merrill/

Koestler Arthur: The Age of Longing /USA, MacMillan/

Nyíró József: Zöld csillag /Madrid/

Tabori George: The Caravan Passes/USA, Appleton-Century-Crofts/

Gesztési Jules: Un nouvel Hamlet /Miroir de l'Histoire, Paris, I, II, III/

Grosschmid B. Geza: Symbols of the Church /Duquesne, Pittsburgh, I./

Kovacs Imre: Forms and Methods of Collectivization in Hungary /Bulletin of the International Peasant Union, Washington

The Battle of the Hungarian Peasantry / " / I.-II./

Sandor Gyorgy: Zoltan Kodaly was my Teacher /Etude, Philadelphia, IV./

Schweng L.D.: Recent Agricultural Developments in Eastern Europe /Journal of Farm Economics, USA, II./

The most potent musical forces 1900-1950 /Etude, Philadelphia, I./

Weissmann S. John: Kodály's later Orchestral Music II. /Tempo, London, Tél/

MAGYAR PROBLÉMAK NEMET SZEMMEL /II./

"A fiatalabbik Andrassy Gyula gróf és Apponyi Albert gróf éppúgy nem tudtak bánni a nemzetiségekkel, mint Tisza, de náluk hiányzott az erő, ami az utóbbit jellemezte. Azonban Apponyinak kétségtelenül a legnagyobb szónoki tehetsége volt, amellyel valaha találkoztam. Ragyogóan beszélt és egyformán jól, magyarul, németül, angolul, franciául, valószínűleg olaszul és latinul is. Minden témáról tudott beszélni, politikáról vagy zenéről, nevelésről vagy mezőgazdaságról. Az volt a balszerencséje, talán ép sokoldalúsága következményeként, hogy Ferenc József császár nem szerette. Utóbbi nem is hagyta kétségben Apponyit ellenszenvét illetően s az érzékeny Apponyi ettől a naptól kezdve elkeseredett ellenfele volt nemcsak az öreg császárnak, hanem az 1867-es osztrák-magyar kiegyezésnek is. Másrészt viszont Bécsben nem is tettek erőfeszítéseket, hogy újra megnyerjék Apponyit, aki pedig szélsőségesen konzervatív családból származott, mely addig teljesen lojális volt a császár iránt.

Mikor Apponyi első Ausztria-ellenes beszédét mondta, a nagykövet, gróf Szögyényi, Apponyi apjának közeli barátja, azt mondta nekem: "Midőn elolvastam Apponyi beszédét, annyira megdöbbentem, mintja meghalt anyámat láttam volna kánkánt táncolni a temetőben." De ugyancsak Szögyényi volt az, aki azt mondta nekem, hogy akkor, amikor Apponyi szerephez kezdett jutni a parlamentben, Bécs könnyen megnyerhette volna a maga számára az athéni követi poszt felajánlásával, mely pár évvel később nagykövetség lett, most azonban többé semmi sem elégítheti ki őt, csak az öreg császár letétele. Andrassy gróf éppolyan különc volt, mint Apponyi. Ném volt annyira gyűlölettel eltelve a Hofburg iránt, de legalább olyan becsvágyó volt." /Bülow kancellár emlékirataiból./

MAGYAR ZENE A NEW YORKI ÉS WASHINGTONI RADIOBAN.

Az alább közölt statisztika a két legfontosabb amerikai város rádióhangversenyeiről az elmúlt negyedévben jól illusztrálja a magyar zene népszerűségét. Összehasonlításként melléállítjuk a többi kelet-európai nemzetek adatait is.

	New York	Washington
Magyar zenedarabok száma /III.1.-V.31./	105	81
Lengyel "	94	54
Cseh "	72	82
Finn "	50	20
Román "	8	9

A zeneszerzők közt a sorrend a következő:

Washington	New York
LISZT neve szerepel 50	Chopin/l/ neve szerepel 79
Dvorzsák/cs/ " 48	Sibelius/f/ " 50
Chopin/l/ " 42	Dvorzsák/cs/ " 45
Sibelius/f/ " 20	LISZT " 38
Smetana/cs/ " 18	BARTOK " 24
BARTOK " 9	KODALY " 14
DOHNANYI " 9	Smetana/cs/ " 13
Wieniawski/l/ " 8	Wieniawski/l/ " 10
GOLDMARK " 7	DOHNANYI " 8
Janacek/cs/ " 6	Enescu/r/ " 7
Weinberger/cs/ " 6	GOLDMARK " 6
Enescu/r/ " 6	LEHAR " 6
Martinu/cs/ " 3	Martinu/cs/ " 6
Dinicu/r/ " 3	Szymanowski/l/ " 3
KODALY " 2	Weinberger/cs/ " 3
LEHAR " 2	ZADOR " 2
KALMAN " 2	SZÉLL " 2
Szymanowski/l/ " 1	Janacek/cs/ " 2
Paderewski/l/ " 1	ROZSA " 1
Gomolka/l/ " 1	WEINER " 1
Zielinski/l/ " 1	SERLY " 1
Suk/cs/ " 1	KÉLER " 1
	POLDINI " 1
/Bolgár, horvát, szerb, szlovák, stb. zeneszerzők nem szerepeltek egyik rádió műsorán sem./	Paderewski/l/ " 1
	Moszkowsky/l/ " 1
	Fibich/cs/ " 1
	Suk/cs/ " 1
	Bartos/cs/ " 1
	Dinicu/r/ " 1

THEODOR ROOSEVELT: AZ EGÉSZ CIVILIZÁLT VILÁG ADOSA MAGYARORSZÁGNAK AZ Ó MULTJAÉRT. AMIKOR AMERIKA MÉG EUROPA MÉHÉBEN VOLT, MAGYARORSZÁG VOLT AZ A TÉNYEZŐ, AMELY MEGGATOLTA A BARBARIZMUS TERJEDESÉT ÉS MÉLY A CIVILIZÁLT VILÁG BIZTONSÁGÁT ŐRIZTE... NINCS FÉNYESEBB TÖRTÉNELEM, MINT A MAGYAR NEMZET TÖRTÉNELME.

MIT TUD EGY BRAZIL ÍRO A MAGYAROKRÓL?

Az egyik leghíresebb brazil író, José Pereira da Graca Aranha, "Chanaan" c. nagysikerű regényében egy magyar kolónus családdal is foglalkozik, és pedig a következőképen:

"Nemsokára új szomszédok is jöttek a Rio Doce vidékére lakni, a síkságra, amely az erdő szélén kezdődik és csaknem a folyó vizében vész el. Kis magyar család volt: özvegy apából, két lányból és egy fiúból állt. Velük együtt lakott egy magyar fiatalember is, az egyik lány vőlegénye, és egy cigány. Szorosan együtt éltek fából összetákolt, faszindelyes kis házukban, amely a forró napokon csaknem lángragyúlt a nap tűzétől. A szél keresztül-kasul járta, viharos napokon elárasztotta az eső; összetartotta őket a lehangoltság és a félelem. Hazájuk szokásait szigorúan megtartották. Az elszigeteltség gyáva nyomása alatt mint menedékhelyhez ragaszkodtak ősi szokásaikhoz, amelyek vérről-vérre szálltak s amelyeket őseiktől kezdve vallásos félelemmel tartottak fenn. A cigány is velük jött, vezette csavargó ösztöne. A hosszú tengeri uton a síkság örök vándorlója a hajó rabjának képzelte magát, úgy tekintette a hajót, mint mozgó, ördögös ketrecet. A szárazföldről csodált óceán a végtelenség ellenállhatatlan csáberejével vonzotta. A tengeren már nem érezte az erkölcsi szabadságot. A végtelenség félelmetes látvány, amelyen elvész az emberi lényeg... A végeláthatatlan vizeken, veszélytől körülveve, borzalommal telve, a szellem, egy folytonos széthullásban felemészttve életerejét, kitartó borzalommá és rettegéssé változtatja át azt az ösztönző és csalóka vonzást, és a messze maga mögött hagyott földszávhoz tér vissza szüntelenül, oda küldi vágyakozó panaszait. Az ember csak azon a térségen ura saját egyéniségének, amelynek láthatárát szemeivel felmérheti, amelynek vége és határai vannak...

Zsibbadt fásultságban töltötték el az első időket, összezúzva a rájuk váró ismeretlentől... Vasárnap a család egybegyűlt a verandán; az öreg egy sarokban ült, sapkája a szeméig húzva, pipa a szájában, lassan símogatta hosszú, sárgás szakállát, arcának ráncait; a lányok és a két leány mint valódi magyarok, magukra öltötték ékes vasárnapi nemzeti viseletüket és átszellemülten adták át magukat fajuk nagy élvezetének, a táncnak.

Milkau és Lentz folyóparti sétájuk közben néha megálltak valamilyen fa alatt és nézték a táncot a magány nagy csöndjében. A zenét a cigány szolgáltatta hozzá, ki elválthatatlan barátjával, hegedűjével az öreg mellett ült. Amikor megadta a jelet, a párok felálltak és járni kezdtek a lengyel indulókat. A muzsika zengett a tánchoz. Kezdetben lassú mozdulataik a hegedű hangjának vezetésére mind nagyobb lendületet vettek. Gyors fordulatokat, harmónikus félköröket tettek, karjukat egymáskarjába fűzték, művészi kecsességükben szinte klasszikus szobor-csoportnak hatottak. A tánc végén megelégedetten sóhajtottak, arcukon ragyogott művészetük tudata. De a cigány nem hagyta őket pihenni, hegedűje újra felhangzott, felébresztve a párokból az ideges táncszenvédélyt.

Álla alá szorított hegedűjéből a cigány hosszan elnyújtott, éneklő hangokat csalt ki. A leányok, fejükön szép tollakkal díszített filc kalapban, bársony kabátban és nadrágban, derekukon széles, piros selyem övvel, átölelték táncosnőjüket, kiknek félig nyitott mellénykékük formás keblét, bársonnyal és selyemmel díszített szoknyájuk pompás termetet takart. Ott, azon a szép helyen, a verandán, amely csaknem ráhajolt a nagy, vad, ezeknek a melódiáknak idegen folyóra, a két faj összetalálkozott a sors és a művészet testvériségében: az egyiknek véreben a zene, a másikéban a tánc. A kezdő folytatódott." /Legközelebb folytatjuk/

/A Délamerikai Magyar Hírlap 1950-es Nagy Magyar Naptárából/

NYUGATI FIGYELŐ.

15 MILLIO AMERIKAI

elsőízben nézte végig televízi-
ón, milyen eszközökkel dolgozik az
Andrássy-út 60. A vállalati módsze-
reket az NBC, a legnagyobb amerikai
televíziós adó "We the People" so-
rozatában május 11-én dr. Hám Tibor
kimenekült kigazdapárti képviselő
ismertette, egyik vádlottja annak
az összeesküvés ügynek, amelyet a
kommunisták a magyar demokratikus
rezsím felszámolására konstruáltak.

A FIRENZEI ZENEI ÜNNEPSÉGEKEN

a magyar Millos Aurél koreográ-
fiájával négy balett kerül bemuta-
tásra. Az egyik Bartók zenéjére "Mys-
teries in Metamorphosis" készült.
Egy másik "A fotografus" szerzője
Kozma József. /NYT, 51.V.20./

GÁBRIEL ASZTRIK

professzor egy középkori pári-
zsi kollégium életéről tartott elő-
adást a New Yorki Pierpont Morgan
Könyvtárban Spellmann bíboros véd-
nöksége alatt. Az előadás után adott
fogadáson Spellmann barátságosan ér-
deklődött a magyarság problémái iránt.

KOESTLER ARTHUR

"Sötétség délben" /Darkness at
noon/c. bolsevistaellenes regényé-
ből készült színdarabját a new yor-
ki drámakritikusok köre "az évad leg-
jobb amerikai színjátékának" minő-
sítette. /NYT, 51.IV.8./ Az író új
regénye, "Vágyakozás kora" /The Age
of Longing/ pedig hónapok óta a
bestseller-listán szerepel.

"ELMOZDÍTOTT TABORNOK"

címen a LIFE/51.V.7./ két fény-
kép/a szobor s az üres talapzat/köz-
ti cikkében megírja, hogy Bandholtz
tábornok lovaglópálcájával kergette
el a Nemzeti Múzeum fosztogatóit
/hogy ezek kik voltak, nem mondja/, s
a hálás magyarok emlékezetére ezt a
szobrot emelték. A kommunisták azon-
ban még a talapzatát is eltávolították.

A MAGYARSÁG A VILÁGSAJTOBAN

nem-kulturális vonatkozásban s
a napi híreken túl is sokat szere-
pelt az elmúlt hetek folyamán. A
NEUE ZÜRCHER ZEITUNG /51.III.16./
nagy cikkben számolt be - igen ro-
konszenves beállításban - a magyar
nép ellenállásáról a rezsimmel szem-
ben, mely ennek következtében a kol-
lektivizálás leállítására kényszerült.

A Pulitzer-féle/publicisztikai
és művészeti/díjak ezévi kiosztá-
sa alkalmával /51.V.7./ az ameri-
kai sajtó megemlítette, hogy Pulit-
zer magyar születésű volt.

Pávelics belügyminiszterének,
Artukovicsnak a kiadatási ügyével
kapcsolatban Drew Pearson vezető-
helyen írja meg az 1.000.000 szerb
és zsidó legyilkolásában való rész-
vétellel vádolt "jugoszláv Himmler-
ről", hogy annak "a kis terrorista
bandának volt a tagja, melynek mű-
ködési bázisa Jankapuszta volt Ma-
gyarországon s vezetője az a Páve-
lics, aki a Sándor király elleni
marseillei merényletet előkészít-
tette." A továbbiakban - tévesen -
Pearson azt állítja, hogy Pávelics
is a magyarországi "tengely-tábor"-
ban lett kiképezve /WP, 51.V.13./

A CHRISTIAN SCIENCE MONITOR/51.
V.9./salzburgi zsidótüntetésről
számol be, melyet salzburgi ex-nácik
és egy DP-csoport, "mégpedig a fa-
siszta nyilaskeresztes szervezet
magyar tagjai" megtámadtak s a tün-
tetőket komolyan megverték.

A WELTWOCHÉ/51.V.2./Ignáth Luj-
za híres magyar médium produkciójáról ír

"A KARAVÁN HALAD"

Tábori György új regénye arab
környezetben játszódik, hőse egy dr.
Varga nevű orvos. A NYT/51.III.11./és-
dekes olvasmánynek tartja. "Mivel-
hogy Tábori tud írni. Magyarországon
született, most a USA-ban él, fárad-
sággal, de eredményesen tanul angol-
ul írni. Új nyelvét időnként túl
frissen használja, de mindig szere-
tettel." A WASHINGTON POST/51.III.11./
és a TIME/51.III.12./ is melegen
méltatja a regényt.

KÁRÁSZ ARTHUR AZ USA LEGNAGYOBB KATOLIKUS EGYETEMÉN.

"Azokat a gazdasági, társadalmi és morális zavarokat fogja dr. Kárász Arthur ma este megvitatni, amelyeket a kommunizmus okozott Európában." - írja a CHICAGO DAILY NEWS Kárász egyik legutóbbi előadásáról - "Dr Kárász 1945-ben a magyar Nemzeti Bank elnöke lett; azonban ez a pozíciója a következő évben megszűnt, miután Vorosilov marsal, a SZEB elnöke, elmozdítását kérte. Megintcsak politikai nézetei miatt lemondásra kényszerítették nem sokkal azután, hogy kinevezték a párizsi békekonferenciára kijelölt magyar gazdasági delegáció vezetőjének. 1946-48 egyetemen tanított és a Konjunkturkutató Intézet elnöke volt. Magyarországot 1948-ban hagyta el és a new yorki 'New School for Social Research'-ön tanított, mielőtt a DePaul-ra jött volna."

Dr. Kárász Arthur a chicagói DePaul-egyetemen, mely a legnagyobb katolikus egyetem az Egyesült Államokban 12.000 hallgatóval, 1950 februárja óta tanít, közgazdaságot és pénzügytant. Egyetemi tanári működése mellett fontos helyeken tartott előadásokon, cikkekben, tanulmányokban világosítja fel az amerikai közönséget a kommunizmus céljairól és módszereiről. Alaptétele: Magyarország a minta, ami ott történt, az történt másutt is és ez várható a világ ma még szabad felének különböző vidékein. A CHICAGO JOURNAL OF COMMERCE /50.III.30./ egyik beszédét közli, amelyben Kárász a "legnagyobb hibának" nevezte "azt, amit a világ és főleg az USA csinál, nevezetesen az orosz hatalomnak és a Szovjet végcéljének - t.i. a demokrácia megsemmisítésének - alábecsülését." Kárász "érdekes párhuzamot is vont Oroszország és a náci Németország gazdasági s politikai penetrációja között." "A yaltai szerződés eladta Magyarországot az oroszoknak" - ezt fejtegeti a DePaul-egyetem szemléjében. Kárász Arthurnak nyílt levelei is jelentek meg cikkformában a NEW YORK TIMES-ben /50.IV.16./ és a CHICAGO DAILY NEWS-ban 50.IV.13., stb./.

A COMMON CAUSE c. folyóiratban "Bread and Freedom for Eastern Europe" címmel jelent meg tanulmánya /50.X./, egy másik a THE POLISH REVIEW AND EASTERN EUROPEAN AFFAIRS c. new yorki szemlében /49.XII./, egy előadása "European Isolationism"/ a chicagói külügyi társaság FOREIGN NOTES c.lapjában/50.XI.3./.. A "Resistance in the Iron Curtain Countries" c.nagy tanulmánya pedig az egyik legelőkelőbb amerikai politikai szemle, a THE ANNALS OF THE AMERICAN ACADEMY OF POLITICAL AND SOCIAL SCIENCE 1950.szeptemberi számában.

LP-LEMEZRE VETT BARTÓK-MŰVEK JEGYZÉKE:

Bartók Béla Bartókot játszik	2.Vonósnégyes
Concerto enekarra	3.Vonósnégyes
Második zongoraverseny	4.Vonósnégyes
Harmadik zongoraverseny	5.Vonósnégyes
Hegedűverseny	6.Vonósnégyes
Táncszvit	Rapszódia csellóra és zongorára
Két kép /zenekarra/	Rapszódia zongorára és zenekarra
Divertimento vonószzenekarra	Román táncok, Bagatelle, stb.
Gyermekeknek, stb.	Román táncok
44 hegedű-duó	Zongoraszonáta/1926/
Magyar népdalok/Bartók-Kodály/	Szonáta két zongorára és ütőhangszerekre
Magyar parasztdalom/15/, Szonatina	Szonáta hegedűre
Mikrokosmos /öt darab/	1.Szonáta hegedűre
Mikrokosmos-szvit /zenekarra/	2.Szonáta hegedűre
Zene vonósokra, ütőhangszerekre és	Dalok Op.16, Magyar Népdalok
Szvit és improvizációk celestára	Csodálatos Mandarin-szvit
1.Vonósnégyes	Két arckép zenekarra

HAZAI FIGYELŐ.

IROKONGRESSZUST tartottak április utolsó napjaiban Budapesten. A kongresszus nagyrészt az "irodalmi egységének" a jegyében folyt le. Az ún. "utitársakat" a teljes beolvasásra szólították fel. A magyar írók zöme azonban minden csábítás ellenére sem hódolt be. Még Illyés Gyula sem, aki pedig nem vonult vissza, a többiek pedig hallgatnak. Tamási Aron épügy, mint Kodolányi János vagy Németh László.

JÓZSEF ATTILA-DIJAT kapott a következő 19 író és költő: Zelk Zoltán, Sándor Kálmán, Sándor András, Rideg Sándor /I.fokozat/, Hegedűs Géza, Kamjén István, Szüdi György, Tamási Lajos, Vas István, Méray Tibor, Békeffi István /II.fokozat/, Máriássy Judit, Cseres Tibor, Sarkadi Imre, Keszthelyi Zoltán, Mészáros István, Gáli József, Somlyó György, Szeberényi Lehel /III.fok././MN, 51. IV.28./

A MAGYARORSZÁGI ZENEI ÉLET egyszerre zajlásnak indult: egy új magyar táncjáték körül vita keletkezett, a magyar kritikát felháborította, az orosz művészvendégeket elragadtatásba ejtette a táncjáték magyar zenéje, - kérdés, nem kerül-e ezzel veszélybe a magyar zene jövője; ugyanakkor bemutatkozott az Alami Népi Együttes, mely a magyar népzene és -tánc művelését tűzte ki célul, s megtartotta első hangversenyét a Fővárosi Népi Zenekar, mely mintául szolgál üzemi és falusi zenekarok számára, hogy a népi muzsika népszerűsítésével szorítsák ki a cigányzenét. A legfontosabb azonban a moszkovita Szabó Ferenc nagy cikke a Szabad Népben/51.IV.8./.. A zenei diktátor ebben bejelenti a "burzsoá maradványok kérlelhetetlen felszámolását" a zenében s meghirdeti a harcot a formalisták ellen.

HATEZER MŰEMLÉK jegyzéke után husz kötetben készíti el a Múzeumok és Műemlékek Országos Központja a Tudományos Akadémiával együtt az ország műemléki topográfiáját./KIS UJSÁG, 51.V.27./

A FELEMELT ÖTÉVES TERV értelmében 1954-re a középiskolások számát 77.000-rel, a főiskolásokét 30.000-rel akarják növelni 1949-hez viszonyítva. Az általános iskola VIII.osztályát az 1949-i 68.000 gyerek helyett 130.000-nek kell majd elhagynia. A kulturothonok száma 3500 lesz, a népkönyvtáraké 4.000. A napilapok példányszámát 35 százalékkal akarják emelni. A tervezett új egyetemek mellé még három új technikai egyetem létesül, valamint mezőgazdasági egyetem Gödöllőn és Politikai Tudományok Akadémiája Budapesten. /MN, 51.V.26./

AZ IRODALMI ALAPOT decemberben hozta létre egy minisztertanácsi rendelet. Azóta már meg is nyílt az Alap Alkotóháza Visegrádon. Az Irodalmi Alap igazgatója, Bölöni György a MAGYAR NEMZET-ben/51.IV.27./nyilatkozott a munkájukról: "A gondtalan alkotás lehetőségét igyekszünk megteremteni az írók számára. Első feladatunk a néppel együttthaladó írók támogatása, proletár és paraszti írók segítése, fiatal tehetségek felkarolása. A segítség módja nagyon sokféle. A télen pl. jött egy kezdő költő, nem volt télika-bátja. Segítettünk rajta. Segítjük az írók özvegyeit, eltartatlan öreg szüleit is, ha kell. Az öreg írók nyugdíjat vagy nyugdíjkiegészítést kapnak. Mi segítjük hozzá az írókat ahhoz, hogy hónapokat tölthessenek anyaggyűjtéssel az ország bármely területén, tszcs-ben vagy bányában, gyárban vagy Dunapentelén. Ezt a munkát rendszeres előleggel könnyítjük meg...Másik segítségi lehetőségünk az Alkotóházba való beutalás. Visegrádon egyidőben tíz író és három ujságíró dolgozhat és a sárospataki Művészházban is van hely két író számára...Az Irodalmi Alap egyben a szerzői jogvédő iroda feladatát is ellátja...Munkánkhoz a szovjet Litfond adta a példát, mely házakat épít az íróknak, saját szabó-, cipésműhelye van."

